

Подсевак К. С.

Київський національний лінгвістичний університет

МЕТАФОРА ЯК ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ ЗАСІБ ОБРАЗНОЇ НОМІНАЦІЇ БІНАРНОЇ ОПОЗИЦІЇ «ЛЮДИНА – ТЕХНІКА» В ТЕКСТАХ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ РЕЯ БРЕДБЕРІ

У статті охарактеризовано метафору як засіб образної номінації бінарної опозиції «людина – техніка» у текстах наукової фантастики Р. Бредбері на прикладі роману «451 градус за Фаренгейтом». У статті прослідковано основні етапи наукової думки у галузі вивчення бінарної опозиції як засобу концептуалізації людської дійсності, що дозволило продемонструвати доцільність аналізу бінарних опозицій у художній літературі як засобу репрезентації авторської картини світу. Автор статті доводить, що метафора є потужним засобом концептуалізації простору художнього твору та продуктивним засобом утворення бінарних опозицій, що підтверджується її здатністю творити певні асоціативні зв'язки. Зокрема, у статті продемонстровано, що в антиутопічному світі роману Р. Бредбері «451 градус за Фаренгейтом» борються два майже взаємовиключні концепти – «людина» і «техніка». Їх взаємовиключність диктується не самою природою цих явищ, а ставленням до них людини, надмірною зацікавленістю у використанні техніки, яка, зрештою, починає загрожувати людині викоріненням із неї всього людського. У статті зроблено висновок про те, що в романі основою бінарної опозиції «людина – техніка» є опозиція «живе – неживе», із чого витікає сприйняття автором цих явищ. Концепт «людина» пов'язаний із почуттями, емоційністю, цікавістю, творчістю, а на противагу йому концепт «техніка» проявляє небезпеку для людини, робить її неживою та пасивною, викликає страх. Автор робить висновок про те, що техніка повинна залишатися на другому місці після людини, допомагати їй, а не виконувати за неї дії, притаманні лише людині, і не визначати її свідомість.

Ключові слова: бінарна опозиція, метафора, наукова фантастика, Рей Бредбері, опозиція «людина – техніка», концептуальна метафора, концептосфера.

Постановка проблеми. Подвійне сприйняття, тобто формулювання питань із позиції протилежностей, має давню традицію, яка починається з розуміння таких бінарних опозицій, як «сонце – місяць» [19, с. 22]. Бінарна модель світу є спільною для людства психологічною основою сприйняття дійсності, і саме опозиція стає найважливішою моделлю її інтерпретації [5, с. 3]. У основі концептосфери індивідуума і нації (традиційно званої в рамках системно-структурного мовознавства картиною світу) лежать все ті ж бінарні опозиції, що мають, як правило, універсальний характер [15, с. 270]. Бінарна опозиція потенційно завжди готова наповнитися символічним змістом, а отже, існування бінарних опозицій у художньому тексті зумовлене самою природою літературної творчості. Аналіз бінарних опозицій у творчості окремого письменника дозволяє визначити особливості його світосприйняття та глибше пізнати його картину світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Бінарні опозиції у лінгвістиці почали вивчатися

досить недавно. Теорія бінарної опозиції отримала найбільш стрімкий розвиток у працях структуралістів. Її вивчення пов'язане з іменами таких науковців, як Н. Ф. Алефіренко, Ю. Н. Денисов, О. В. Крапивник, Ф. де Соссюр, Б. Трнка, Н. С. Трубецький.

На думку Ф. де Соссюра, бінарна опозиція є засобом, за допомогою якого одиниці мови мають значення, а кожна одиниця визначається при взаємному визначенні з іншим терміном, як у двійковому коді [20]. Б. Трнка вкладає ідею бінарності у концепцію фонем, відповідно до якої фонем контрастують між собою у словах і здатні розрізняти слова [21, с. 3]. Однак поняття «бінарна опозиція» традиційно пов'язують з науковою діяльністю Н. С. Трубецького, який побудував фонологічну методологію, після чого система бінарних диференційних ознак стала використовуватися практично у всіх сферах структурних гуманітарних досліджень [17, с. 48].

Зараз теорія Н. С. Трубецького розвинулася практично у всіх сферах лінгвістичних дослі-

джені. Провідним видом системного зв'язку, що визначає організацію мовних елементів в єдину і цілісну множини і задає структурні зміни цієї множини, лінгвісти [1; 4; 7] визнають відносини опозиції – протиставлення мовних одиниць на підставі їхньої спільності.

Оскільки початковий характер діалектичних уявлень про світоустрій («ВЕРХ – НИЗ», «ВИСОКЕ – НИЗЬКЕ», «ЖІНОЧЕ – ЧОЛОВІЧЕ», «ПРОЗА – ПОЕЗІЯ» тощо) є двоїстим [6, с. 149], то цілком зрозуміло є прихильність таких письменників, як відомий американський письменник Р. Бредбері, які замислюються над духовними цінностями людства та сутністю оточуючого всесвіту, до бінарних опозицій як засобу передачі свого ставлення до них.

Постановка завдання. Завдання статті – окреслити лексико-семантичні засоби образної номінації бінарної опозиції «людина – техніка» у текстах наукової фантастики Р. Бредбері та визначити їх роль у творенні образів людини та техніки в його творах на прикладі роману «451 градус за Фаренгейтом» (“Fahrenheit 451”) [18].

Виклад основного матеріалу. Рей Дуглас Бредбері – видатний письменник-фантаст ХХ століття. Він належить до тієї плеяди письменників США (К. Саймак, Р. Шеклі, Д. Кемпбелл, А. Азімов), завдяки якій американська наукова фантастика стала частиною серйозної літератури. Р. Бредбері – мислитель зі своєрідним поглядом на сьогоdnішній світ і перспективу людської еволюції (у цьому плані він близький до О. Хакслі та Д. Оруелла). Твори Р. Бредбері, справді національного письменника, дають можливість зрозуміти особливості сучасної американської культури [10, с. 3].

Художній світ Бредбері відкриває ситуацію земної самотності людини в Космосі і стверджує непорушність духовних цінностей людства, завдяки яким людина здатна створити власний космос як невід'ємну частину загального світового порядку і зберігати його як землю. Бредбері наполегливо і послідовно входить у фантастичний простір не для того, щоб створити захоплюючі фантазмагорії міжпланетних контактів (подібні сюжети займають в його творчості периферійні ділянки), а щоб втілити людську жагу пізнання безмежного світу і самопізнання [8, с. 23]. Переважно твори Р. Бредбері – це короткі оповідання, що містять замальовки, які зводяться до гостро драматичних, психологічних моментів, побудовані здебільшого на діалогах, монологах, міркуваннях героїв, тому бінарна опозиція як фундаментальна риса людського мислення завжди присутня

у творах письменника. Крім того, визначною особливістю творчості письменника є спроба зрозуміти, як насправді пов'язані між собою людина та її творіння – техніка. Людина і техніка у Р. Бредбері часто представлені як бінарна опозиція, яку часто можна звести до опозиції «живий – неживий» або навіть «мислячий – інертний», тому вивчення бінарної опозиції «людина – техніка» у творах письменника дозволяє краще зрозуміти його ставлення до навколишньої дійсності.

Подвійність людського сприйняття має генетичний характер. Ці опозиції вийшли з природних структур симетрії і асиметрії й генетично закріпились на найбільш ранніх стадіях антропогенезу. На думку В. Г. Таранця, дуалістичне світосприйняття є характерним для людини споконвіку [16, с. 22], а століття науково-технічного прогресу, за словами В. Г. Баранцева, сформували у свідомості людства схильність до аналізу, що починається з розрізнення, зіставлення, протиставлення, де число елементів в окремому акті може бути різним. Найпростіший варіант такого розрізнення – дихотомія, розщеплення на дві частини, що стає причиною появи бінарних опозицій, діад. Такий спосіб сприймання навколишнього світу став домінуючим [2, с. 6], однак біполярність часто не проявляється у своєму крайньому і чистому вигляді як жорстка двоїста структура. Людська рефлексивна свідомість збагачує дану схему [14, с. 9].

Літературознавці досить активно використовують поняття «бінарна опозиція» під час опису внутрішньо суперечливих художніх явищ. Проте визнається, що можливості дихотомічного методу дослідження далеко не вичерпані, особливо в тих випадках, коли доводиться аналізувати художній текст, принципово організований як система вкладених одна в одну семантично містких бінарних опозицій [14, с. 10].

Сукупність лексико-семантичних прийомів опозиції об'єднана спільністю змісту і забезпечує безперервність смислового простору опозиції. Усі прийоми у цій сукупності пов'язані один з одним відносинами взаємного протиставлення і семантичними кореляціями системного характеру, що дозволяє говорити про такі прийоми як про «поле» [3, с. 25]. Крім того, на відміну від «групи», «поле» охоплює не тільки чітко розмежовані і протиставлені одне одному утворення, а й переходи між такими утвореннями, які розмивають кордони між ними [11, с. 22].

Метафора – це найпоширеніший і найпродуктивніший у риториці троп, а тому найвідоміший

мовцям і найбільше досліджений мовознавцями. Метафора використовується в науці, культурі, освіті. Під час розвитку інформаційних технологій, інтенсивного розвитку реклами, коли вимагається короткий, чіткий, але місткий та образний вербальний текст, який би швидко запам'ятовувався, засвоївся і збудив свідомість саме на цей актуалізований предмет, роль метафори у мовному спілкуванні зростає. Визначний філософ і письменник Х. Ортега-і-Гассет вважав, що метафора подовжує «руку» інтелекту, її роль у логіці можна уподібнити до вудочки на рибалці чи рушниці на полюванні [9, с. 127].

У метафорі певні слова та словосполучення розкривають сутність одних явищ та предметів через інші за схожістю чи контрастністю. Сконцентровуючи та узгоджуючи у своєму потужному семантичному полі найвіддаленіші чи найнесумісніші асоціації, метафора постає суцільним нечленованим тропом, який може розгортатися у внутрішній сюжет, не сприйнятний з погляду раціоналістичних концепцій.

Метафору можна позначити як передачу значення відчуттів, які не передаються шляхом раціонального зв'язку. О. Е. Сіпчак вбачає у метафоричному переносі необхідний притаманний напрям, що надається смислового змісту художнього образу або образів. Тому метафора аналогічна логічному наголосу, що задає позицію суб'єкта і предиката художньої думки, оскільки визначає провідні і конотаційні теми [12, с. 1].

Метафора, з одного боку, інтерпретує річ через інші речі, тобто сприяє роз'єднанню, віддзеркаленню одного значення через інше, а з іншого, – актуалізує значення самої речі. Отже, у метафорі є розділення, і на фоні цього розділення відбувається художнє пізнання світу через значення речі, через значення естетичних відчуттів, що викликаються річчю, і через значення іншої речі. У такий спосіб актуалізується сама річ. У цьому значенні метафора – це водночас художній троп та спосіб пізнання і розуміння речей. Саме це і складає онтологію метафоричного простору художнього твору [12, с. 2].

У рамках когнітивної парадигми досліджень метафорі надають велике значення у кодуванні інформації та її трансформації з концептуального простору спостереження до ментального, заснованого на тому, що не піддається такому спостереженню. Як бачення одного об'єкта через інший вона здійснює структурування ментального знання і його репрезентацію в мовній формі. Метафора належить не до окремих ізольованих

об'єктів, а до складних розумових просторів, які співвідносяться з більш простими і конкретними. Метафори структурують людське сприйняття, мислення і дії як конститутивний елемент, що організовує і впорядкує понятійну систему людини [13, с. 54].

Метафорична репрезентація бінарної опозиції «людина – техніка» в романі Р. Бредбері «451 градус за Фаренгейтом» простежується у тому, які асоціації створює в автора кожен із членів представленої бінарної опозиції. Сама ідея роману, його сюжет проникнуті цією опозицією, адже в романі описане суспільство, що знищило почуття, надавши перевагу логічному мисленню та технічному забезпеченню. Розглянемо більш докладно.

Концепт «людина» в романі відіграє надзвичайно важливу роль, оскільки саме людська природа, почуття і емоції відіграють найважливішу роль навіть у самому творенні сюжету. Лише піддавшись емоціям і спробувавши відчутти заборонену в антиутопічному суспільстві творчість, головний герой Монтег нарешті стає вільною людиною та змінює свій світогляд.

У баченні Р. Бредбері людина – це жива, діюча, мисляча істота, сповнена почуттів і бажань. Саме це привертає увагу головного героя до юної дівчини Клариси, яка повністю відрізняється від інших: “*He glanced back at the wall. How like a mirror, too, her face. Impossible; for how many people did you know that refracted your own light to you?*” [18, с. 4]. Монтег, який зник до сухих людей, які не здатні пробудити у ньому хоч якусь зацікавленість, несподівано розуміє, що юна, *ненормальна* дівчина – це те, що пробуджує в ньому його внутрішній вогонь. У цьому випадку спостерігається асоціативний ряд «людина = емоції», тобто, автор ставить акцент на тому, що емоційність – це одна із визначних рис характеру людини.

На відміну від техніки людина за своєю природою ірраціональна, що є ще однією характеристикою концепту «людина» у творчості письменника. Її почуття і бажання створюють протиріччя, змушуючи її переживати певні емоційні стани, наприклад: “*The room was blazing hot, he was all fire, he was all coldness; they sat in the middle of an empty desert with three chairs and him standing, swaying, and him waiting for Mrs. Phelps to stop straightening her dress hem and Mrs. Bowles to take her fingers away from her hair.*” [18, с. 47]. У цьому фрагменті описуються емоції головного героя, коли він, прочитавши книгу, хоче поділитися її змістом зі знайомими, але розуміє, що це заборонено, тому відчуває хвилювання, що доходить

до жаху, і значення метафори можна розуміти як «людина = почуття» (почуття як прояв її емоційності).

Інша ключова характеристика людини в романі Р. Бредбері – її цікавість: “*One time, when he was a child, in a power-failure, his mother had found and lit a last candle and there had been a brief hour of rediscovery, of such illumination that space lost its vast dimensions and drew comfortably around them, and they, mother and son, alone, transformed, hoping that the power might not come on again too soon<...>*” [18, с. 3]. Наведений фрагмент описує дитячі спогади головного героя, часи, коли він ще не влаштував пожежі, щоб знищувати плоди людської фантазії. Тоді, в далекому дитинстві, він, як і всі діти, бажав дива, і воно прийшло у вигляді відкриття – відкриття старого, відомого йому світу у новому світлі. У цьому випадку асоціація «людина = цікавість» позначає саме жагу людини до пізнання навколишнього світу, яку було втрачено з переорієнтацією на техніку.

Нерозривно із людиною пов’язані продукти її творчості, зокрема книги: “*A fountain of books sprang down upon Montag as he climbed shuddering up the sheer stair-well.*” [18, с. 17]. Саме книга як прояв творчої природи людини наділяється в романі майже властивостями живої істоти, вона є одним із персонажів твору. Тому метафори, пов’язані з книгами, часто пов’язані із динамічними явищами природи, як вода, що рухається у фонтані. Отже, автор ставить наголос на тому, що книга має суттєвий вплив на людину, якщо не зовнішній, то внутрішній, а отже, створюється асоціація «людина = творчість».

Розглянемо характеристики концепту «техніка» у творчості письменника. Зокрема, техніка в романі – це техніка, покликана знищувати книги. Ця техніка описується як кровожерлива тварина: “*It was a special pleasure to see things eaten, to see things blackened and changed.*” [18, с. 1]. У цьому випадку поїдання вогнем із вогнемета Монтега книг символізує знищення не самої книги, а, як говорилося раніше, продукту творчості людини. Полум’я поїдає все навколо, залишаючи за собою лише голі вогнестійкі стіни, а отже, в цьому випадку метафора слугує творенню асоціації «техніка – знищення».

Асоціювання техніки із хижою твариною також демонструє її небезпеку для людини: “*With the brass nozzle in his fists, with this great python spitting its venomous kerosene upon the world, the blood pounded in his head, and his hands were the hands of some amazing conductor playing all the*

symphonies of blazing and burning to bring down the tatters and charcoal ruins of history.” [18, с. 1]. Метафоричне асоціювання брандспойту із великим пітоном створює асоціацію із згубністю знаряддя. У такий спосіб реалізується асоціація «ТЕХНІКА = НЕБЕЗПЕКА».

Коли Монтег знаходить свою дружину, яка намагалася покінчити з собою, в його уяві постає ідея про техніку як прив’язку до чогось несправжнього: “*His wife stretched on the bed, uncovered and cold, like a body displayed on the lid of a tomb, her eyes fixed to the ceiling by invisible threads of steel, immovable.*” [18, с. 5]. Асоціація, що викликається у цьому випадку, передається як «ТЕХНІКА = СТАТИЧНІСТЬ», оскільки коли людина повністю покладається на техніку, розвиток її внутрішньої природи призупиняється.

Найбільш чітко життя в антиутопічному місті, де перемогла техніка, характеризується у фрагменті, де описуються почуття Монтега, який повернувся додому із міста: “*It was like a great bee come home from some field where the honey is full of poison wildness, of insanity and nightmare, its body crammed with that over-rich nectar and now it was sleeping the evil out of itself.*” [18, с. 11]. Монтег у цьому фрагменті порівнюється із бджолою, невеликою істотою, яка працює на благо суспільства, а місто, повне техніки, зовнішньої реклами, екранів, на які люди вже перестали звертати увагу, – все це – мед, а отже, все це – те, чим живиться людина у місті. Однак цей мед, як виявляється, отруйний і повний жахів, а отже, у цьому випадку створюється асоціація «ТЕХНІКА = СТРАХ».

Щоб досягнути особливості розуміння Р. Бредбері бінарної опозиції «людина – техніка», варто також прослідкувати випадки їх прямої взаємодії, наприклад: “*One of them slid down into your stomach like a black cobra down an echoing well looking for all the old water and the old time gathered there. It drank up the green matter that flowed to the top in a slow boil.*” [18, с. 6]. Тут знову використовується метафора «ТЕХНІКА = ХИЖА ТВАРИНА», яка полягає в тому, що техніка пролазить у людину, наче кобра повзе по дереву. Отже, людина у такій системі починає займати пасивне місце, а провідна і активна роль у цей час відводиться техніці: “*The woman on the bed was no more than a hard stratum of marble they had reached.*” [18, с. 6]. Зрештою, людина застигає та перестає бути людиною.

Висновки і пропозиції. Бінарна опозиція є невід’ємним засобом пізнання світу людиною, вона закладена на генетичному рівні. Це ж стосується і художньої літератури, в якій бінарне

мислення дозволяє розділити світ на *своїх* і *чужих*, демонструючи сторони, які борються одна з одною. У творах Р. Бредбері такою опозицією є «людина – техніка». Ця опозиція вербалізується різними мовними засобами, зокрема метафорою. Саме метафора дозволяє не лише прямо охарактеризувати наведені концепти, а і показати власне ставлення автора до них. Концепт «людина» у Р. Бредбері пов'язаний із почуттями, емоційністю, цікавістю, творчістю, а концепт «техніка» проявляє небезпеку для людини, робить її неживою та пасивною, викликає страх. На думку Р. Бредбері, техніка повинна допомагати людині, а не

поглинати її, тому своїм романом і представленою у ньому опозицією «людина – техніка» він попереджає, що людина повинна залишатися людиною, а техніка – технікою, тобто речами, що використовуються, але не визначають свідомість людини.

Проведене дослідження демонструє широкі перспективи для подальших розвідок. Зокрема, важливим аспектом вивчення творчості Р. Бредбері та ролі в ній бінарної опозиції «людина – техніка» є моделювання концептуальної бінарної опозиції «людина – техніка», вербалізованої у його творах із застосуванням фреймового аналізу.

Список літератури:

1. Алефиренко Н. Ф. Системность медийного лексико-семантического пространства. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/151225553.pdf> (дата звернення: 05.02.2019).
2. Баранцев Р. Г. Становление тринитарного мышления. Москва – Ижевск : НИЦ «Регулярная и хаотическая динамика, 2005. 101 с.
3. Бочина Т. Г. Стилистические приемы контраста как система с полевой структурой. *Вестник ТГГПУ*. 2010. № 1 (19). С. 25–29.
4. Денисов Ю. Н. Синонимический ряд в аспекте теории оппозиции. *Вестник ТГУ*. 2011. № 4 (96). С. 206–211.
5. Довбня Н. П. Еволюція бінарної структури простору у французькій, англійській та українській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.17. Київ, 2011. 21 с.
6. Жабоева А. А. Бинарная оппозиция как художественный прием в философской поэзии Кайсына Кулиева. *Культурная жизнь Юга России*. 2009. № 5 (34). С. 149–151.
7. Крапивник Е. В. Системные оппозиции в лексике русского языка (на материале прилагательных-цветонаименований). *Ученые заметки ТОГУ*. 2010. Том 1. № 2. С. 66–70.
8. Маркина Н. В. Художественный мир Рэя Бредбері: традиции и новаторство : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.01.03. Нижний Новгород, 2006. 24 с.
9. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика. Київ : Вища школа, 2003. 311 с.
10. Новикова В. Г. Фантастическая новелла Рэя Бредбері : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.01.03. Нижний Новгород, 1992. 26 с.
11. Павлов В. М. Полевые структуры в строе языка. Санкт-Петербург : Изд-во СПбУЭФ, 1996. 116 с.
12. Сіпчак О. Е. Роль метафори у художньому тексті. *Культура і сучасність*. 2010. № 2. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Kis/2010_2/13.pdf (дата звернення: 17.09.2019).
13. Стоянова Е. Метафора сквозь призму лингвокультурной ситуации. Шумен : Университетско издателство «Епископ Константин Преславски», 2013. 276 с.
14. Сухомлинова Ю. А. Бинарные оппозиции в творчестве Андрея Платонова : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.01.01. Самара, 2005. 20 с.
15. Сысоев В. А. Бинарные оппозиции в языке и речи. *Экология языка на перекрестке наук* : сборник материалов международной научной конференции. Тюмень, 2010. С. 266–271.
16. Таранець В. Г. Походження поняття числа і його мовної реалізації (до витоків індоєвропейської прамови). Одеса : АстроПринт, 2000. 242 с.
17. Трубецкой Н. С. Основы фонологии / пер. с нем. А. А. Холодовича ; под ред. С. Д. Кацнельсона. Москва : Аспект Пресс, 2000. 352 с.
18. Bradbury R. Fahrenheit 451. URL: <https://www.secret-satire-society.org/wp-content/uploads/2014/01/Ray-Bradbury-Fahrenheit-451.pdf> (дата звернення: 17.09.2019).
19. Elbow P. The Uses of Binary Thinking. *Journal of Advanced Composition*. 1993. Vol. 4. P. 22–51.
20. Fogarty S. The literary encyclopedia. URL: <http://www.litencyc.com/php/stopics.php?pec=true&UID=122> (дата звернення: 22.01.2019).
21. Trnka V. A Phonological Analysis of Present-Day English. Rev. new ed. by T. Kanekiyo, T. Koizumi. Tokyo : Hokuou Publishing Co., 1966. 155 p.

Podsievak K. S. METAPHOR AS A LEXICAL AND SEMANTIC MEANS OF FIGURATIVE NOMINATION OF THE BINARY OPPOSITION “HUMAN BEING – TECHNOLOGY” IN THE TEXTS OF THE SCIENCE FICTION BY R. BRADBURY

The article describes the metaphor as a means of figurative nomination of the binary opposition “human being – technology” in the texts of science fiction by R. Bradbury based on the novel “Fahrenheit 451”. The article traces the main stages of scientific thought in the field of studying binary opposition as a means of conceptualizing human reality which made it possible to demonstrate the practicability of analyzing binary oppositions in fiction as a means of representing the author’s picture of the world. The author argues that metaphor is a powerful means of conceptualizing the space of the literary text and a productive means of forming binary oppositions, as evidenced by its ability to make certain associative connections. In particular, the article demonstrates that the antiutopian world created in R. Bradbury’s novel “Fahrenheit 451” is characterized by the presence of two almost mutually exclusive concepts, “human being” and “technology” struggling with each other. Their mutually exclusivity is dictated not by the very nature of these phenomena but by the human beings’ attitude towards them, the over-interest in the use of technology which eventually begins to threaten man with the eradication of everything human. The article concludes that the basis of the binary opposition “human being – technology” in the novel is the opposition “animate – inanimate” which forms the author’s perception of these phenomena. The concept “human being” is connected with feelings, emotion, curiosity, creativity; in contrast to it, the concept “technology” reveals danger to the human being, makes the man inanimate and passive, causes fear. As a result, the author concludes that the technology should remain in the second place after human being, help but not perform the actions that are specific only to the human being, and not determine one’s consciousness.

Key words: binary opposition, metaphor, science fiction, Ray Bradbury, opposition “human being – technology”, conceptual metaphor, concept sphere.